

V Velikih Laščah se je osnoval odbor, ki misli s pomočjo »Slovenskega pisateljskega podpornega društva« letos meseca avgusta v Spodnjih Rétijah pokojnemu Levstiku postaviti mal spomenik. Ker je rojstvena hiša pesnikova lesena, da ni možno vzdati na nji spominske plošče, kani odbor pri Rétijah poleg okrajne ceste, držeče iz Velikih Lašč v Ribnico, na primernem mestu, le nekoliko korakov od Levstikove rojstvene hiše, postaviti kamenito piramido pesniku v spomin.

Osebnosti. Nj. V. presvetli cesar je gospoda c. kr. profesorja *Jožefa Marna* v Ljubljani, predsednika »Matice Slovenske«, imenoval za častnega kanonika. G. profesor je o tej priliki prejel mnogo čestitek iz vseh pokrajin slovenskih in dne 10. februarja se mu je poklonil tudi »Matičin« odbor po zastopnikih svojih ter izrazil svoje veselje, da je odlikovan vrl duhovnik, vesten učitelj, izboren pisatelj in mnogozaslužen predsednik »Matice Slovenske«. — G. prof. *Simon Rutar*, ki je bil imenovan na mesto pokojnega prof. Raiča na ljubljansko realko, prišel je sredi februarja v Ljubljano, kjer je pričel svoje službovanje.

»Matičin« odbor je imel dne 20. februarja daljšo sejo, v kateri je med drugimi stvarmi ukrenil, da »Matica« izdá letos nastopne knjige: 1. *Letopis*, urednik prof. dr. L. Požar; 2. *Erjavčevi zbrani spisi*, II. del, urednik Fr. Levec; 3. »*Dušeslovje*« I. del, spisal dr. Fr. Lampe. Dalje je odbor po daljšem razgovoru z večino glasov sklenil založiti tudi »Slovensko-laško slovnico«, katero je po odborovem naročilu spisal že pred več leti g. prof. *Jožef Križman* v Pazinu.

Muzejsko društvo je priredilo dne 19. januarja t. l. shod, pri katerem je gospod *Deschmann* razkazoval raznovrstne zanimive predmete, knjige in slike, darovane deželniemu muzeju. Najprej je predložil knjigo: »*Reisen in Lykien*, Milyas und Kibyrtis. Wien, 1889,« katero sta izdala s podporo c. kr. naučnega ministerstva Evgen Petersen in Feliks pl. Luschan. Krasno opravljena knjiga prinaša grške in semitske starine, nadpise in tipične podobe ondodnih prebivalcev. Splošno zanimanje gledalcev je vzbudila zbirka krasnih lesorezov iz dela »*Die oesterreich-ungarische Monarchie in Wort und Bild*«, katero je podaril zdaj že pokojni cesarjevič Rudolf deželniemu muzeju. Iz nje vidimo, kako lepo napreduje ksilografija v Avstriji, odkar se je za cesarjevičevo literarno in umetnostno podjetje ustanovil po načrtu g. Hechta nov lesopisni zavod v dunajski državni tiskarni. Med vsemi slikami so se navzočni društveniki najbolj čudili izbornemu delu našega rojaka in slikarja Jurija Šubica »*Žrmlje*«. Slika, predstavljajoča deklico, ki melje z ročnim mlinom, bode priložena zvezku, ki bo opisaval narodno življenje štirskih Slovencev. Drugo zbirko »*Vzorni obrazi Deffereggerjevi*« je daroval muzeju g. Peter pl. Radič. V drugem delu predavanja svojega je govoril g. kustos o pismih, katere je dopisoval baron *Žiga Zois* od 1808. do 1819. l. baronu Jožefu Erbergu, odgojatelju cesarjeviča Ferdinanda, poznejšega cesarja Ferdinanda I. na Dunaj. Deset pisem obsezaajoča zbirka je bila sprva shranjena v dolškem arhivu, poslej jo je dobil po nakupu deželni muzej. V njih razpravlja slavni kranjski mecen raznovrstne prirodosnanske, gospodarske in zgodovinske stvari. V prvem listu piše o pticah in različnih ornitologijskih predmetih, v naslednjih o vrtnarstvu, gospodarstvu in utrdbi Golovca in Rožnika pred francosko invazijo leta 1809. Najbolj pa zanimajo pisma, tikajoča se slovenskega slovstva; kajti Žiga Zois ni bil samo prirodosnanec, ampak tudi izvrsten slavist. Za knjižnico svojo je nabiral slovanske starine, dragocene tiske, nenavadne knjige in rokopise; med poslednjimi je znamenit dnevnik (diarium) očetov jezuitov, v katerega so redovniki za svojega blizu dvestoletnega bivanja v Ljubljani od dne do dne zapisovali mestne dogodke. Ta za zgodovino ljubljanskega mesta važni rokopis je podaril Žiga Zois baronu Erbergu, sedaj ga hrani deželni muzej. Posebno zaslugo pa ima Zois, da je znal poiskati, vzbujati talente.

Ko bi ne bilo Zoisa, ne bilo bi ni Vodnika, ni Kopitarja. To kažejo ne le Zoisova pisma, ampak tudi Kopitarjeva, shranjena v Erbergovem arhivu. Kakor vidimo iz teh, deloma priobčenih pisem, opozorila sta po priporočbi Zoisovi Erberg in grof Hohenwart dvorne kroge na našega učenjaka in po njiju priporočilu je podelil cesar Jarneju Kopitarju službo v dvorni knjižnici. V velikih skrbéh je bil Kopitar zaradi stanovanja. Da ne bi ga nikdo motil pri studijah, želel je najeti mirno in prostorno sobo v kakem samostanu. Posrečilo se mu je dobiti stanovanje v nekdanji meščanski bolnici, kjer je prebival do svoje smrti. — Obžalovati je, da ni v Zoisovi ostalini listov, katere so mu dopisovali znanci, učenjaki, državniki in drugi odličnjaki. Iz neke postranske opazke v omenjeni listovni zbirki zvemo, da je Zois navadno sežigal liste svojih dopisovalcev, zato se vé malo o njegovi korespondenciji. — Napósled je razkazoval g. Deschmann dva železna kriva keltska meča iz prarimske dóbe. Jednega so izkopali okoli l. 1830. na Volarjevem barji, drugega so našli jeseni l. 1888. v pogorišči blizu Mokronoga z lepo kovano verižico, ki je služila za privez. Po razpravi, katero je l. 1888. o jednako skrivljenih mečih priobčil dr. Moric Hoernes v poročilih dunajske antropološke družbe, spadata oba meča v takozvano la tene-sko dóbo.

Kaspret.

Listnica. Č. g. J. C. v B. — Sit, ut est, aut non sit — tudi nam velja o našem leposlovnem stališči. In Vi ste menda res mislili, da se bomo pepelili! Verujte nam, ne moremo in ne smemo Vas ubogati. Vam in Vašim strogim somišljenikom se Turgenjev, Tolstoj, Voltaire, Goethe, — e tutti quanti — da z Vami in po Vaše govorimo — ne zdé leposlovni pisatelji, — oni ne vedo, kaj je lepo, in kaj je pravo, ker so — brezverci! To načelo Vam je prava zlatarska óslica, na kateri izkušate in ocenjate duševne velikane. V tem oziru ne moremo za Vami. Vprašamo Vas, kakšen bi bil Shakespeare v svitu najnovejše goriške modrosti? Vi tudi ne veste, kaj je »trivijalno«. Blagor Vam; a hodite za to hvaležni, in ne rabite izrazov, katerih pojem Vam je neznan; Gorazd se Vam smehlja raz svoje vzvišeno stališče in zbog širokega obzorja, katero so mu dale temeljite studije in dobro, za vse, kar je lepo, vneto srce. Le pomislite: Zoili ginejo, Homerji ostajajo! Pa še nekaj! Vas je užalila tiskana beseda »far«. Ali ne veste, da je psovka le tedaj psovka, kadar jo rodi in spremlja animus injuriandi? Ali mislite, da bodo čitaje v kaki povesti besedo: »škrijec«, vsi p. t. škrijci odrveneli, da jim bo, kakor Vam po svojem izvestji »zavrela krv do zadnje srage (sic!) ob enem po vseh žilah? Gotovo ne! Kersnik je realist, on riše ljudi take, kakeršni so, a ne, kakeršni bi morali biti v naši domišljiji ali po uku tega ali onega; zato je tudi pijanemu ranocelniku Štupi, katerega rabi v okviru svoje povesti, ne more na jezik pokladati moralčnih propovedij, katerih Štupa ni zmožen. Končno pa Vas prosimo: Varujte si svoje stališče in širite si svoje obzorje in ako Vam pač neče biti »vodnik srcé«, potem Vam bodi vsaj sv. Avguštin: »In omnibus caritas!« Sicer pa prebirajte »Rimskega katolika«, pa ne kar tako tja v jeden dan, ampak s kritičnim očesom, kakor ste do sedaj — nas! Tako bo vsem in za vse prav!

»Gospodičina.« Zakaj se skrivate za ženskim korelkom, ko Vam brki molé izpod njega? Nič interesantnejši niste radi tega, kajti zanimivi ste že dovolj, ako Vas sodo po Vaši pesmi: »Tako je na sveti«. Pripravljate v desetih kiticah, kako Vas je svaril »očka, mož prebister«, ne hoditi v krémo; a Vi ste navzlic temu zašli tja, pili vino in »kramoljali s krčmarice hčerko, mladozorno deklíco«. Govorila sta o dolgem času, o mrzlem vremeni, in kako je ona, — morda tudi Vi, — še nedavno v šolo hodila. »V tem se je,« — tako požete — »stvorila vražja noč«. Tu se posebno razlikujete od ogromne večine poetov, kajti skoro vsem je noč — mehka, ljubka, vablíva, zapeljíva,